

УДК 351.741(477)(092)

Юрій Кривицький,*канд. юрид. наук,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ*

ПОГЛЯДИ П. П. МИХАЙЛЕНКА ЩОДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ МІЛІЦІЇ (ПОЛІЦІЇ) УКРАЇНИ

У статті розглянуто погляди П. П. Михайленка щодо питання реформування міліції (поліції) України. Систематизовано та проаналізовано міркування П. П. Михайленка стосовно, по-перше, причин, мети, засад, способів і напрямів реформування міліції (поліції) України; по-друге, вдосконалення принципів діяльності міліції в контексті її реформування; по-третьє, підвищення ефективності попередження та протидії злочинності, зокрема рецидивної, неповнолітніх, реформованою міліцією.

Ключові слова: П.П. Михайленко, історико-правові погляди, реформа, державно-правова реформа, міліція, поліція.

Постановка проблеми. У контексті загальнонаціонального плану реформ наприкінці 2014 р. в Україні розпочалася стратегічна реформа міліції, яка триває донині. Причини, що висунули на порядок денний необхідність невідкладного реформування міліції України, в найбільш загальному вигляді полягають у кризі легітимності останньої, високому ступені її соціальної ізольованості, взаємному відчуженні міліції та суспільства. Згідно зі Стратегією розвитку органів внутрішніх справ України та Концепцією першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р [1], ці проблеми необхідно вирішувати шляхом перетворення репресивної моделі міліції України на демократичну модель європейського зразка – демілітаризований, децентралізований і деполітизований легітимний публічний спеціалізований інститут – Національну поліцію. Вона має забезпечити належний правопорядок у державі на підставі принципів верховенства права, підзвітності та прозорості, професійності, співпраці із суспільством тощо. У європейській (західній) поліцейській таку модель називають орієнтованою на права людини, або демілітаризованою соціально-сервісною службою, яка, надаючи правоохоронні послуги, допомагає суспільству влаштувати безпечний і законний добробут у власній країні.

Нинішня реформа міліції (поліції) України відбувається в ситуації, що кардинально відрізняється від умов попередніх численних спроб реформування, з точки зору як акту-

альності, підтримки на різних рівнях усіма зацікавленими суб'єктами, так і наявності обмежень і ризиків. Перед реформаторами міліції (поліції) України стоять надзвичайно складні безпекові (анексія Російською Федерацією Криму, розв'язаний за її безпосередньою участю збройний конфлікт на Сході України), ресурсні (поглиблення економічної кризи, відсутність додаткових ресурсів), політичні (непродуктивна політична конкуренція), інституційні (відомче лобювання, внутрішньосистемна протидія, нівелювання громадського контролю) виклики. Сучасному (другому, 2015 – 2016 рр.) етапу реалізації Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, особливо після прийняття Верховною Радою України 2 липня 2015 р. Законів України «Про Національну поліцію» та «Про органи внутрішніх справ» з подальшим вступом останнього Президентом України, притаманні суттєві недоліки, що містять загрозу зриву не лише термінів виконання, але й задекларованих цілей [2; 3, с. 3; 4, с. 142]. Тому на цей час складно передбачити ефективність нинішньої реформи міліції (поліції) України (2014 – 2016 рр.): чи стане вона черговою невдалою спробою, чи принесе позитивні результати, на які так сподіваються суспільство, влада та правоохоронці.

Стан наукового дослідження. З метою мінімізації негативного впливу зазначених вище ризиків на перебіг реформування міліції (поліції) України слід не лише запозичувати передовий світовий (зарубіжний і міжнародний) досвід, а й використовувати вітчизняні напрацювання із цього приводу,

зокрема науковий доробок академіка Петра Петровича Михайленка. Про важливість наукових положень, викладених П. П. Михайленком у його дослідженнях, та їхню значущість для підготовки проектів (концепцій) реформування та розвитку міліції (поліції), перетворення Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України на правоохоронне цивільне відомство європейського зразка йдеться у працях таких науковців, як І. А. Вартилицька, О. М. Джужа, В. А. Довбня, Є. С. Дурнов, В. С. Калиновський, Р. А. Калюжний, В. С. Ковальський, О. В. Кузьминець, К. О. Матвієнко, В. І. Шакун, О. М. Шармар, Я. І. Шинкарук, О. Н. Ярмиш та ін. Водночас варто зауважити, що відображення явищ природи та суспільства в думці кожної людини (і в цьому сенсі, звичайно, не є винятком П. П. Михайленко) слід розуміти не «мертво» й «абстрактно», не без руху та внутрішніх суперечностей, а у вічному процесі руху, виникнення протиріч та їх розв'язання.

З огляду на це, особливий науковий інтерес становить вивчення поглядів П. П. Михайленка щодо питання реформування міліції (поліції) як складника правоохоронної системи та сектору безпеки й оборони України, що і є метою цієї статті. Для її досягнення передбачається вирішити такі завдання: по-перше, проаналізувати міркування П. П. Михайленка стосовно причин, мети, засад, способів і напрямів реформування міліції (поліції) України; по-друге, розглянути ідеї П. П. Михайленка щодо вдосконалення принципів діяльності міліції в контексті реформування правоохоронних органів України; по-третє, осмислити пропозиції П. П. Михайленка стосовно підвищення ефективності попередження та протидії злочинності реформованою міліцією (поліцією). Сучасний інтерес до історичної динаміки технологій проведення реформ обумовлюється спробами раціонального управління соціальною динамікою. Реформуванню не навчають, історикам не відомі інструкції або праці з набуття навичок і вмінь змінювати та перевлаштовувати будь-які аспекти суспільної дійсності [5, с. 293]. При цьому не слід забувати, що логіка мислення історична тією мірою, якою логічна історія. Саме тому дослідження стану, проблем і перспектив реформування міліції (поліції) України у своїй основі повинно виходити з єдності історичного та логічного.

Виклад основного матеріалу. Прізвище Петра Петровича Михайленка (2 вересня 1914 р. – 1 червня 2008 р.), академіка Академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора, генерал-лей-

тенанта внутрішньої служби, посідає чільне місце серед плеяди видатних імен вітчизняних правознавців. Про нього з гордістю та шанобою відгукуються не лише вчені-юристи та правоохоронці, а й громадяни нашої держави. Про міжнародне визнання академіка П. П. Михайленка свідчить те, що він був почесним членом 12 міжнародних наукових закладів, заступником голови Ради директорів Американського біографічного інституту (США), заступником Генерального директора Міжнародного біографічного центру (Великобританія), Генеральним секретарем наукової конференції США, членом Міжнародного Форуму світу і дипломатії в усьому світі (Великобританія). За життя П. П. Михайленко був нагороджений понад 120 урядовими, відомчими та церковними нагородами України й інших країн. Зокрема, Петро Петрович удостоєний таких почесних міжнародних титулів, як «Видатний професор світу» (США), «Людина тисячоліття» (Великобританія) та ін. На його рахунок понад 400 наукових праць, окремі з яких видані іноземними мовами, в тому числі англійською, французькою, іспанською та китайською. Прізвище академіка включено в численні енциклопедії, видані в Україні, Франції, США та Великобританії. Професор П. П. Михайленко є засновником і співзасновником низки наукових шкіл (Національної академії внутрішніх справ (вищого навчального закладу, з яким учений на різних етапах свого життя пов'язував науково-педагогічну та організаційно-управлінську діяльність): «Історія кримінального права України», «Теорія оперативно-розшукової діяльності», «Кримінологія України», «Історія міліції України». Таким чином, П. П. Михайленко залишив багату наукову спадщину, значну кількість учнів – продовжувачів заснованих ним наукових шкіл [6, с. 16].

У юридичній літературі правова реформа (державно-правова реформа) інтерпретується як зміна державним апаратом законодавчих, адміністративних і правоохоронних державних інститутів, умов і порядку їх функціонування, тобто зміна відповідних загальних функцій державного управління [7, с. 33]. У межах правової реформи ступінь зміни загальних функцій управління теоретично може варіюватися в діапазоні від загального реформування правової форми державного управління (всіх трьох названих вище функцій одночасно) до одиничних змін окремого інституту публічної влади, який становить момент однієї із цих функцій [7, с. 34]. Звідси випливає, що реформування міліції (поліції) є важливим складником державно-правової реформи в Україні, тому цей

процес неможливо відокремити від інших її актуальних векторів [8, с. 47].

У найбільш загальному плані погляди П. П. Михайленка стосовно становлення та розвитку міліції України як органу внутрішніх справ (далі – ОВС) і складової частини системи правоохоронних органів, що викладені в його численних монографіях і статтях, полягають у тому, що міліція посідає чільне місце в системі правоохоронних органів, оскільки знаходиться найближче до практичного вирішення завдань протидії злочинності та іншим правопорушенням [9, с. 24, 34].

Відповідно до позиції П. П. Михайленка, суспільно-політичні перетворення, які відбуваються в нашій державі, конституційне реформування, стратегічна лінія на розбудову правової держави визначають необхідність докорінної зміни відносин між міліцією та громадянами. Протягом тривалого періоду нашої історії міліція сприймалася громадськістю як репресивний державний орган. І для цього, на жаль, були певні підстави, адже акцент у діяльності міліції робився на захисті державних інтересів, що було закріплено й у нормах кримінального права. Охорона ж законних прав та інтересів людини вважалася другорядним питанням, що певною мірою призводило до відчуженості у відносинах між міліцією та суспільством [10, с. 16].

Нині перед МВС України стоїть важливе завдання переходу на правоохоронне (його ще іменують поліцейське) обслуговування громадян, утілення в життя принципу «міліція для народу». Водночас актуальне для сучасного розвитку ОВС України питання щодо перейменування міліції в поліцію П. П. Михайленко порушував у статтях «Міліція чи поліція? Поліція!» (2004 р.) та «Поліція чи міліція?» (2006 р.), де, поряд із викладом аргументів доречності такого перейменування, науковець аналізує правові акти, що закріплювали офіційну назву «поліція», «міліція», «державна варта», «народна міліція», «державна жандармерія» в період українського державотворення 1917–1920 рр. [9, с. 99]. Пропозиція стосовно зміни назви «міліція» зумовлена бажанням удосконалити цей найчисельніший правоохоронний орган, спрямована на посилення охорони та захисту прав і свобод людини, приведення правоохоронних структур держави у відповідність до міжнародних стандартів. У нових умовах потрібно змінювати підходи, форми та методи діяльності, змінювати зв'язки з громадськістю, формувати психологію, готувати кожного працівника до повсякденної роботи виключно на засадах ввічливого, доброзичливого та чуїного ставлення до людей [10, с. 17; 11, с. 23].

На переконання П. П. Михайленка, існують об'єктивні підстави для зміни назви «міліція» на «поліція». Такі пропозиції ще у 1995 р. були внесені до уряду одночасно з проектом Концепції реформи системи ОВС України. Цей документ, зокрема, передбачає законодавче визначення поняття ОВС, їхніх завдань і повноважень, структурної перебудови системи та інших умов їх діяльності; звільнення ОВС від невластивих їм функцій і зосередження діяльності на охороні громадського порядку й протидії злочинності; визначення головною та вирішальною ланкою системи ОВС їх підрозділів у районах і містах; оптимізація штатної чисельності апаратів міністерства, його регіональних управлінь і управлінь на транспорті; визначення пріоритетності служб і підрозділів, зменшення чисельності тих працівників, які виконують забезпечуючі функції, розтастування працівників допоміжних служб, відмова від «зрівнялівки» в оплаті праці та у спеціальних званнях працівників оперативних і неоперативних підрозділів; удосконалення системи прийняття на службу до ОВС і навчання кадрів, збільшення кількості жінок у службах і підрозділах; поетапне здійснення реформи, недопустимість руйнування професійного ядра ОВС і погіршення правового й соціального захисту їх працівників [11, с. 22].

Заслужують на увагу міркування П. П. Михайленка про те, що в контексті реформування та вирішення завдань стосовно протидії злочинності зусилля міліції мають бути спрямовані на попередження і профілактику злочинів. Попередження різного роду посягань на встановлений у країні громадський порядок – найважливіший аспект діяльності реформованої міліції. В успішному вирішенні цього питання значна роль належить громадськості. Безпосередній зв'язок міліції з населенням і громадськістю – один з головних принципів діяльності міліції. Участь громадськості в забезпеченні законності, повідомлення громадян про недоліки та упущення в роботі державних, громадських і приватних установ та організацій є важливою гарантією дотримання законності та успішності реформування міліції (поліції) України. Для того, щоб громадськість активніше брала участь у протидії правопорушенням, виступала за зміцнення законності, потрібно провадити послідовну роботу з виховання правосвідомості, пропагуючи основи українського законодавства і принципи законності. Проте для досягнення успіху недостатньо лише однієї пропаганди, треба, щоб громадськість розуміла важливість і значення зміцнення порядку, сама урізноманітнювала форми протидії злочин-

ності, накопичувала досвід [12, с. 21]. Принцип участі громадян в охороні правопорядку та зв'язку міліції з громадськістю, продовжує П. П. Михайленко, реалізується на практиці впродовж усієї історії міліції. Достатньо послатися на різні громадські формування, створені для допомоги міліції в Українській Народній Республіці, або на діяльність добровільних дружин у радянський період [12, с. 22].

Один з основних принципів організації та діяльності міліції – це принцип демократичного централізму. Будучи основним організаційним принципом державного управління, він виявляється в поєднанні централізму, суворой супідрядності органів міліції з розвитком демократичних засад у їхній діяльності. Він визначає, з одного боку, характер взаємовідносин між різними ланками органів і підрозділів міліції, форми і методи їхньої діяльності, з іншого – поєднання місцевої ініціативи з підзвітністю представникам органів державної влади. Система «подвійного» підпорядкування пов'язує в одне ціле всі ланки управління, сприяє урахуванню місцевих умов і особливостей, поєднанню широкої ініціативи співробітників міліції, які беруть участь в управлінні, з максимальним розвитком творчої активності населення [12, с. 22].

Зупиняючись на пропозиціях П. П. Михайленка стосовно підвищення ефективності попередження та протидії злочинності силами реформованої міліції (поліції), слід зазначити, що попередження злочинності – це усунення причин злочинності та можливості вчинення злочинів [13, с. 8; 14, с. 14]. При цьому П. П. Михайленко одним із перших серед вітчизняних науковців-правознавців порушив питання про актуальність і нагальність розробки питання кримінально-правової протидії рецидивній злочинності, вказуючи на кримінальний рецидив як на один із найнебезпечніших видів злочинної діяльності [15, с. 181]. На його думку, посилена кримінальна відповідальність за рецидив злочинів має соціальну основу: суспільство не може бути байдужим до злочинної поведінки осіб, які завідомо усвідомлюють суспільну небезпеку своїх діянь і передбачають настання численних суспільно небезпечних наслідків. Відповідно до чинного законодавства правовими підставами більш суворой кримінальної відповідальності рецидивіста є відповідні норми Кримінального кодексу, що дають змогу розглядати рецидив злочинів як обтяжуючу кваліфікуючу обставину, а також призначати винним суворіше покарання. Із цією метою П. П. Михайленко обґрунтовував необхідність законодавчого визначення однорідності злочинів. Це значно сприятиме посиленню кримінально-правової протидії

повторним злочинам і дасть змогу уникати помилок у судовій і слідчій практиці при вирішенні питання про те, чи можна вважати однорідними, а отже, повторними, різні злочини, вчинені винним, а також при відмежуванні повторних злочинів від сукупності злочинів [16, с. 153].

Окрім того, професор П. П. Михайленко зробив вагомий внесок у розвиток законодавства та практику протидії злочинності неповнолітніх. У наукових дослідженнях злочинності неповнолітніх в Україні за 1961 – 1965 рр., конкретно-соціологічному осмисленні причин злочинності неповнолітніх в Україні та інших країнах П. П. Михайленко висвітлив структуру і динаміку злочинності неповнолітніх, проаналізував її конкретні причини, викрив недоліки в роботі органів міліції з протидії правопорушенням неповнолітніх і запропонував заходи щодо підвищення ефективності цієї діяльності [17, с. 155].

Висновки

Важливе місце у творчому доробку академіка Петра Петровича Михайленка посідає питання реформування міліції (поліції) України. Погляди П. П. Михайленка із цього приводу можуть бути диференційовані стосовно, по-перше, причин, мети, засад, способів і напрямів реформування міліції (поліції) України; по-друге, вдосконалення принципів діяльності міліції в контексті її реформування; по-третє, підвищення ефективності попередження та протидії злочинності, зокрема рецидивної, неповнолітніх, реформованою міліцією.

Погляди, пропозиції та рекомендації П. П. Михайленка стосовно реформування міліції (поліції) України значною мірою відповідають нинішній концепції, особливо в частині обґрунтування необхідності, причин, цілей і принципів реформи. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України і Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, які поклали початок змін у системі правоохоронних органів України наприкінці 2014 р., були розроблені із залученням правозахисників, експертів, учених. При цьому існують достатні підстави стверджувати, що в цих стратегічних документах, поряд з досвідом країн Європи та США, використано вітчизняні кумулятивні напрацювання щодо реформування міліції (поліції), зокрема професора П. П. Михайленка.

На думку П. П. Михайленка, реформування є механізмом демократизації міліції України, приведення її у відповідність до вимог демократичного суспільства. Разом із тим історія царської поліції, а потім і ра-

дяньської міліції знає чимало прикладів проведення заходів їх реформування. І, за рідкісним виключенням, причини численних невдалих спроб реформування пов'язані з невчасністю реформ, їх непродуманістю, недалекоглядністю реформаторів. З метою подолання взаємного відчуження поліції України та суспільства потрібно, з одного боку, сформувати у працівників поліції культуру цивільної служби, бачення суспільства як дружнього оточення, партнера в забезпеченні правопорядку та протидії правопорушенням, а з іншого – сформувати в суспільній свідомості позитивний імідж поліції, образ поліцейського як охоронця прав і свобод людини від протиправних посягань.

Таким чином, у наукових працях академіка Петра Петровича Михайленка міститься значний аналітичний масив інформації, присвячений обґрунтуванню пропозицій і рекомендацій щодо реформування міліції (поліції) України, які є актуальними в процесі сучасних конституційних перетворень і можуть бути використані керівництвом МВС України для подальших концептуальних змін у сфері діяльності Національної поліції.

Список використаних джерел:

1. Питання реформування органів внутрішніх справ України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1118-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1118-2014-r>.
2. Ведернікова І. Реформа МВС. Без мундира / І. Ведернікова // Дзеркало тижня. Україна. – 2016. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gazeta.zn.ua/internal/reforma-mvd-bez-mundira-.html>.
3. Концептуальні підходи до реформування органів внутрішніх справ як складової правоохоронної системи та сектору безпеки і оборони України: інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу «Концептуальні підходи до реформування МВС у контексті загальнонаціонального плану реформ» (м. Київ, 16 квіт. 2015 р.). – К. : Центр Разумкова, 2015. – 56 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.razumkov.org.ua/upload/przh_Melnyk_militsiya_2015_8_5.pdf.
4. Корнієнко М. В. Деякі проблеми реформування Міністерства внутрішніх справ України / М. В. Корнієнко // Право і суспільство. – 2015. – № 6. – С. 140–144.
5. Грицкевич Т. И. Реформационный процесс как субъект-объектное взаимодействие : дис. ... доктора филос. наук : спец. 09.00.11 «Социальная философия» / Грицкевич Татьяна Игоревна. – Новосибирск, 2010. – 466 с.
6. Матвієнко К. О. Наукові школи академіка Петра Петровича Михайленка / К. О. Матвієнко // Проблеми кримінально-правових наук: історія, сучасність, міжнародний досвід (пам'яті професора П.П. Михайленка) : тези доп. наук.-теорет. конф. – К. : Київський нац. ун-т внутр. справ, 2009. – С. 15–17.
7. Ющик О. І. Правова реформа: загальне поняття, проблеми здійснення в Україні : монографія / О. І. Ющик. – К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1997. – 192 с.
8. Венедіктов В. С. Проблеми реформування системи МВС України : монографія / В. С. Венедіктов, І. В. Зозуля. – Ужгород : Патент, 2005. – 216 с.
9. Калиновський В. Академік Петро Михайленко – засновник наукової школи історії органів внутрішніх справ України : монографія / В. Калиновський, К. Матвієнко. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – 184 с.
10. Михайленко П. Поліція чи міліція? / П. Михайленко // Міліція України. – 2006. – № 12. – С. 16–17.
11. Михайленко П. Міліція чи поліція? Поліція!!! / П. Михайленко // Міліція України. – 2004. – № 4. – С. 20–23.
12. Міліція України: історичний нарис, портрети, події : наук.-попул. вид. / [Ю. О. Смирнов, П. П. Михайленко, О. Д. Святоцький та ін.]; за заг. ред. Ю. О. Смирнова. – К. : Ін Юре, 2002. – 888 с. + 24 с. кол. вкл.
13. Михайленко П. П. Вопросы предупреждения преступности преступлений органами милиции : монография / П. П. Михайленко, И. А. Гельфанд. – М. : Юридическая литература, 1963. – 92 с.
14. Михайленко П. П. Предупреждение преступлений – основа борьбы за искоренение преступности : монография / П. П. Михайленко, И. А. Гельфанд. – М. : Юридическая литература, 1964. – 203 с.
15. Вартилицька І. А. Значення наукового здобутку П.П. Михайленка в дослідженні питань кримінально-правової протидії рецидивної злочинності / І. А. Вартилицька // Науковий пошук, розв'язання актуальних проблем юридичної науки – сутність життя вченого і педагога. До 90-річчя академіка Академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Петра Петровича Михайленка : зб. наук. праць ; за ред. проф. Я. Ю. Кондратьєва. – К. : НАВСУ, 2004. – С. 181 – 191.
16. Михайленко П. П. Рецидивна злочинність в Україні : монографія / П. П. Михайленко, В. В. Кузнецов, В. П. Михайленко ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. П. П. Михайленка. – К. : Аванпост-прим, 2009. – 168 с.
17. Джужа О. М. Наукове забезпечення боротьби зі злочинністю неповнолітніх у працях П.П. Михайленка / О. М. Джужа // Науковий пошук, розв'язання актуальних проблем юридичної науки – сутність життя вченого і педагога. До 90-річчя академіка Академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Петра Петровича Михайленка : зб. наук. праць ; за ред. проф. Я. Ю. Кондратьєва. – К. : НАВСУ, 2004. – С. 155 – 162.

В статье рассмотрены взгляды П. П. Михайленко на вопрос реформирования милиции (полиции) Украины. Систематизированы и проанализированы рассуждения П. П. Михайленко относительно, во-первых, причин, цели, принципов, способов и направлений реформирования милиции (полиции) Украины; во-вторых, совершенствования принципов деятельности милиции в контексте ее реформирования; в-третьих, повышения эффективности предупреждения и противодействия преступности, в частности рецидивной, несовершеннолетних, реформированной милицией.

Ключевые слова: П. П. Михайленко, историко-правовые взгляды, реформа, государственно-правовая реформа, милиция, полиция.

The views of Petro Mikhaylenko on the question of reformation of militia (police) of Ukraine are considered in the article. Reasoning of Petro Mikhaylenko is systematized and analysed concerning, firstly, reasons, aim, principles, methods and directions of reformation of militia (police) of Ukraine; secondly, perfection of principles of militia activity in the context of its reformation; thirdly, increase of efficiency of warning and counteraction of criminality in particular recurrent, minor, by the reformed militia.

Key words: Petro Mikhaylenko, historical and legal views, reform, state-legal reform, militia, police.

